

ingediend op **1249** (2021-2022) – Nr. 2
31 mei 2022 (2021-2022)

Verslag

namens de Verenigde Commissies voor Economie, Werk,
Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie
en voor Onderwijs
uitgebracht door Maaïke De Vreese, Hannelore Goeman
en Loes Vandromme

over het ontwerp van decreet

tot wijziging van de regelgeving over duaal leren,
de aanloopfase en het stelsel van leren en werken

Documenten in het dossier:
1249 (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

verzendcode: ECO
OND

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;
Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;
Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Imade Annouri;
Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;
Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;
Stijn De Roo, Loes Vandromme;
Steven Coenegrachts, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Björn Rzoska;
Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçın;
Jean-Jacques De Gucht, Gwendolyn Rutten;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Tom Ongena;
Stijn Bex;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

1.	Toelichting	4
1.1.	Context	4
1.2.	Totstandkoming	5
1.3.	Inhoud	5
1.4.	Conclusie	8
2.	Algemene bespreking	8
2.1.	Tussenkomsten van de leden	8
2.2.	Antwoorden	16
2.3.	Replieken	18
3.	Artikelsgewijze bespreking	19
4.	Eindstemming	19
	Gebruikte afkortingen	20

Bijlage: zie [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

De Verenigde Commissies voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie en voor Onderwijs bespraken op 12 mei 2002 het ontwerp van decreet tot wijziging van de regelgeving over duaal leren, de aanloopfase en het stelsel van leren en werken.

De getoonde presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting

Het ontwerp van decreet wordt toegelicht door Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, en Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand.

1.1. Context

Minister *Ben Weyts* herinnert eraan dat de Vlaamse Regering in de vorige regeerperiode is gestart met de introductie van duaal leren als een krachtige leerweg in het secundair onderwijs. Duaal leren is een partnerschap tussen Onderwijs en Werk op vier vlakken. Vooreerst is er de individuele leerling: de leerling volgt les in een school of centrum, gecombineerd met een kwaliteitsvolle opleiding op een werkplek. Ten tweede zijn er de opleidingsprogramma's, dat zijn de standaardtrajecten die als opleidingsprofielen voor duaal leren kunnen beschouwd worden. Ze komen tot stand in een intensieve samenwerking tussen onderwijs- en werkpartners. Een derde niveau is dat van het Vlaams Partnerschap Duaal Leren, waar onderwijs- en werkpartners samen met de sectorale partnerschappen het proces begeleiden. Ze zetten ook samen hun schouders onder een voldoende ruim en kwalitatief netwerk van erkende leerondernemingen. Op het niveau van de overheid is duaal leren een verhaal van nauwe samenwerking tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk.

Duaal leren is opgezet om leerlingen te versterken zodat ze de overstap naar de arbeidsmarkt kunnen maken of met de nodige praktijkkennis naar het hoger onderwijs kunnen doorstromen. Duaal leren is mogelijk in opleidingen bso-arbeidsmarktfinaliteit en tso-dubbele finaliteit.

Het voorliggende ontwerp van decreet bevat wijzigingen aan de bestaande regelgeving. Die zijn gebaseerd op praktijkervaringen en overleg met alle relevante partners en slaan vooral op de financiering, de aanloopfase en de kwalificatie.

Minister *Hilde Crevits* wijst op de transitie die het secundair onderwijs momenteel doormaakt. De modernisering van het secundair onderwijs en de hervorming van het landschap van leren en werken vinden gelijktijdig plaats. Bij de uitwerking van het ontwerp van decreet over duaal leren is aangekondigd dat het stelsel van leren en werken tegen schooljaar 2025-2026 zal uitdoven, gekoppeld aan een inkanteling van duaal leren en de aanloopfase. Concreet zal in het schooljaar 2025-2026 het volledige secundair onderwijs, met inbegrip van leren en werken, in deze nieuwe structuur zitten. Het doel is tot een transparant landschap in het secundair onderwijs te komen waarbij duaal leren, leertijd en deeltijds beroepssecundair onderwijs niet meer naast elkaar bestaan. Naast duaal leren wordt de aanloopfase een belangrijk instrument in het versterken van leerlingen zodat ze goed voorbereid in duale opleidingen kunnen stappen.

Het ontwerp van decreet wijzigt een aantal randvoorwaarden die moeten helpen bij de transitie naar duaal leren. Zo zijn er bijstellingen aan de aanloopfase en de financiering ervan. Daarnaast worden er enkele technische aanpassingen in regelgeving over alternerende opleidingen doorgevoerd.

1.2. Totstandkoming

De kiem van het voorliggende ontwerp van decreet ligt volgens minister Hilde Crevits in de mededeling aan de Vlaamse Regering van 18 december 2020 met als titel 'Van leren en werken naar duaal leren en aanloopfase: een veilige haven voor elke leerling'. Deze mededeling is tweeledig. Ten eerste wordt de omzettingsskalender toegeëlicht van leren en werken naar duaal leren. De kalender is in juli 2021 ook in een besluit van de Vlaamse Regering verankerd. Ten tweede bevat de mededeling ook een aantal randvoorwaarden, die in het voorliggende ontwerp worden opgenomen.

De mededeling betekende de start van een uitgebreid consultatieproces. Eerst werd het formele advies gevraagd van de Vlaamse Onderwijsraad, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren. Daarnaast was er ook een informele consultatie met vertegenwoordigers van de centra voor deeltijds onderwijs en de onderwijsverstrekkers. Die input was volgens minister Hilde Crevits bijzonder waardevol voor de verdere verankering in concrete regelgeving. Zo werd vanuit dit overleg de mogelijkheid gecreëerd tot kwalificatie in de aanloopfase en de brede aanloopfase. Maar ook de behoefte aan de versterking van de werkingsmiddelen en de uitbreiding van de periode van screening kwamen in het overleg aan bod. Door deze constructieve dialoog biedt het ontwerp van decreet volgens de minister heel wat antwoorden op de gekende bezorgdheden rond het infasieren van het stelsel van leren en werken in duaal leren.

Ook in het reguliere proces van de totstandkoming van dit ontwerp van decreet zelf gaven de Vlor, de SERV en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren hun advies.

1.3. Inhoud

Wijziging berekening werkingsbudget

Minister *Ben Weyts* stelt dat op het vlak van het werkingsbudget de lat voor duaal leren en de aanloopfase van de centra voor deeltijds onderwijs en de Syntra vzw's gelijkgelegd wordt met het voltijdse onderwijs. Voorheen genereerde een leerling in de CDO's en Syntra vzw's maar de helft van het werkingsbudget van een leerling in het voltijds onderwijs. Voor het oude aanbod van leren en werken is er nog de huidige aanvullende financiering, maar die is uitdovend tot de transitie volledig is afgerond. Deze gelijktrekking betekent een significante financiële impuls. Op kruissnelheid wordt er jaarlijks bijna 4 miljoen euro extra aan de CDO's en Syntra vzw's toegekend.

Bovendien introduceert het ontwerp van decreet een nieuw financieringsmechanisme voor de aanvullende werkingsmiddelen in het oude aanbod van leren en werken. Hierdoor zullen alle leerlingen in het oude aanbod leren en werken vanaf volgend schooljaar hetzelfde bedrag aan aanvullende werkingsmiddelen genereren.

De Vlor vraagt in zijn advies om de omkadering voor de aanloopfase aan te passen, ongeacht de aanbieder. Ook de SERV en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren vragen om extra omkaderingsmiddelen voor duaal leren. De Vlaamse Regering kiest er evenwel voor om de grootste ongelijkheid in de financiering en subsidiëring weg te werken, namelijk in het werkingsbudget. Voor de aanloopfase is de omkadering identiek aan die van het duale aanbod. Ook vandaag is de omkadering van de centra al in grote mate gelijklopend met die van de voltijdse scholen. Ze worden al gefinancierd als voltijdse scholen voor wat betreft de uren om leerkrachten aan te stellen. De transitie zal een aanpassing van de arbeidsorganisatie vergen, maar de omkaderingsmiddelen zouden daarvoor moeten volstaan.

Met het ontwerp van decreet wordt het ook mogelijk dat leerlingen die duaal leren of een aanloopfase volgen in een Syntra vzw toegang krijgen tot ondersteuning vanuit het ondersteuningsmodel. Duaal leren en de aanloopfase worden immers gedefinieerd als voltijds onderwijs en dus hebben leerlingen recht op dezelfde ondersteuning.

Aanloopfase

Andere belangrijke wijzigingen betreffen de aanloopfase. De aanloopfase is een voorbereidingstraject om leerlingen die nog niet klaar zijn om in duaal leren van start te gaan op hun eigen tempo voor te bereiden. De doelstelling van de aanloopfase is dus in eerste instantie de doorstroom naar duaal leren. De inhoud van een aanloopfase zal worden afgeleid van een specifieke duale opleiding, vanuit het idee dat de competenties die worden verworven relevant zijn voor de doorstroom naar die duale opleiding.

In essentie zijn de wijzigingen volgens minister Ben Weyts samen te vatten in drie basiselementen. De periode die de klassenraad krijgt voor screening van de leerling wordt uitgebreid van tien naar vijftientig opleidingsdagen. Ten tweede wordt een wijziging doorgevoerd aan de inhoud van een aanloopfase. Dat een aanloopfase gebaseerd is op een specifieke duale opleiding laat weinig oriëntering toe, aangezien wordt verwacht dat de leerling al weet welke duale opleiding hij wil volgen, wat niet steeds het geval is. Daarom kan er ook inhoud aangeboden worden van het volledige studiedomein. Voor bijvoorbeeld de opleiding 'bandenmonteur duaal' kan er ook een bredere structuuronderdeel worden aangeboden, namelijk 'aanloop auto'. In dat structuuronderdeel kan een leerling kennismaken met verschillende aspecten van de cluster. Scholen zijn niet verplicht om deze brede aanloopfase in te richten maar kunnen ervoor kiezen afhankelijk van hun doelpubliek.

De derde en mogelijk belangrijkste wijziging is dat er een kwalificatiemogelijkheid komt voor leerlingen die na de aanloopfase niet klaar zijn om in te stappen in duaal leren. Zij eindigen nu doorgaans zonder attest of kwalificatie. Dit ontwerp van decreet creëert een kwalificatiemogelijkheid op maat. In dat kwalificerende traject op maat worden alle competenties uit het bovenliggende duale traject nagestreefd zodat de leerling een getuigschrift van de tweede graad of een bewijs van beroeps- of deeltkwalificatie kan verwerven. Dit geeft de jongere een document met een civiel effect, dus iets wat waarde heeft op de arbeidsmarkt. De klassenraad zal moeten motiveren waarom het voor die leerling onmogelijk is om door te stromen naar de duale opleiding en de onderwijsinspectie zal hierop toezicht houden bij een doorlichting. Het moet immers een uitzondering blijven. De Vlor, de SERV en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren steunen dat principe.

Doorstroom van tweede naar derde graad

In duale opleidingen kan een leerling doorstromen van de tweede naar de derde graad op basis van vorderingen in de beroepsgerichte vorming. Een leerling die sterk is op beroepsgericht vlak maar minder op het vlak van algemene vorming, kan in een duaal traject toch van de tweede naar de derde graad doorstromen. Nu is dit enkel mogelijk als de scholen of centra kiezen voor een modulaire organisatie van de duale opleidingen. Het wordt dus ook mogelijk voor lineaire opleidingen.

Buitengewoon onderwijs

Verder is er nog een maatregel voor het buitengewoon onderwijs. Tot op heden moest een school voor buitengewoon onderwijs opleidingsvorm 3 of 4 die een duale opleiding wilde aanvragen via programmatie al een nauwverwant niet-duaal aanbod hebben. Dat hield veel scholen voor buitengewoon onderwijs tegen om duaal

leren aan te bieden en om deze reden wordt de voorwaarde van een nauwverwant niet-duaal aanbod geschrapt.

Wijzigingen alternerende opleidingen

Minister *Hilde Crevits* sluit af met een aantal technische wijzigingen aan het decreet van 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen. Onder meer de SERV heeft goedkeurend op deze aanpassingen gereageerd.

In het kader van interregionale mobiliteit voor leerlingen alternerend leren komt er een mogelijkheid van wederzijdse mobiliteit. Vandaag kan een Vlaamse opleidingsverstrekker voor de leerlingen die een alternerende opleiding volgen, samenwerken met een onderneming gevestigd buiten de Vlaamse Gemeenschap. Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt het mogelijk dat ook leerlingen bij een opleidingsverstrekker erkend door bijvoorbeeld de Franse Gemeenschap aan de slag kunnen bij een Vlaamse ondernemer. Hiervoor kan de (Vlaamse) overeenkomst voor alternerende opleiding worden gebruikt. Zo kwam er al de vraag of leerlingen uit het Waalse Gewest hun werkplekieren in een horecazaak aan de kust kunnen uitvoeren. Ook in de luchthavenregio liggen er belangrijke opportuniteiten. Voor deze leerlingen zal het studieprogramma uit de andere gemeenschap of uit het andere land worden gevolgd. Dat kan resulteren in een studiebekrachtiging door die gemeenschap of dat land.

Verder zullen de sectorale partnerschappen kunnen beslissen over de mogelijke vrijstelling van mentoren van de verplichting om een mentoropleiding te volgen. Hiervoor kijken de sectorale partnerschappen bijvoorbeeld naar eerdere pedagogische diploma's of bewijzen van eerder verworven competenties.

Leerlingen in een alternerende opleiding kunnen voor werkplekieren onder bepaalde voorwaarden afwijken van de schoolvakantieregeling, bijvoorbeeld in zorg- of kappersopleidingen. Als ze tijdens schoolvakantiedagen aan werkplekieren doen, worden deze dagen gecompenseerd buiten de schoolvakanties, tijdens de dagen waarop een leerling normaal zou gaan leren op de werkplek. In dit verband wordt verder mogelijk gemaakt dat als een onderneming gebruikmaakt van een collectieve sluiting wegens jaarlijkse vakantie tijdens lesweken, de leerling betaalde vakantiedagen kan opnemen. Enkel indien de leerling onvoldoende vakantiedagen over heeft, kan voor de resterende dagen tijdelijke werkloosheid wegens collectieve sluiting worden aangevraagd.

De overeenkomst alternerende opleidingen vertrekt van het principe dat een onderneming een leervergoeding betaalt, zowel voor de opleiding in de onderneming als voor het volgen van de lessen en de activiteiten die gelijkgesteld zijn met lessen. Het ontwerp van decreet voorziet nu in een afwijking in uitzonderlijke gevallen. Dat kan als de leerling tijdelijk wel lessen kan volgen maar niet kan worden opgeleid op de werkplek, bijvoorbeeld bij een gebroken been of arm, of als de leerling wenst te worden opgeleid op de werkplek, bijvoorbeeld bij het facultatief gedeelte van het pre- of postnataal verlof of bij profylactisch verlof.

Ten slotte wordt bepaald dat de stageovereenkomst alternerende opleiding, gebruikt in het kader van opleidingen met minder dan gemiddeld 20 uur per week aan werkplekieren, niet langer als een voltijdse overeenkomst wordt beschouwd. Ze moet minstens 28 uur per week tellen en maximaal het totaal aantal uren bepaald in de cao. Dit doet volgens de minister geen afbreuk aan het aantal uren van de werkplekcomponent zoals vastgelegd in het standaardtraject, wat een belangrijke bekommernis was van de SERV.

1.4. Conclusie

Minister Hilde Crevits besluit dat de adviezen van de SERV, de Vlor en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren de Vlaamse Regering sterken in het geloof dat dit ontwerp van decreet een grote stap voorwaarts is. Er wordt vormgegeven aan een aantal randvoorwaarden die de uitfasering van leren en werken mogelijk maken en tegelijkertijd toelaten om duaal leren in te faseren en te versterken. Met enkele wijzigingen aan de overeenkomsten duaal leren wordt de regelgeving meer afgestemd op de realiteit. Deze wijzigingen bouwen volgens de minister verder aan het sterke merk duaal leren, maar hebben ook oog hebben voor kwetsbare leerlingen.

Dit betekent niet dat het duale verhaal afgerond is. Het is nodig om blijvend in te zetten op het versterken en uitbouwen van deze unieke leerweg, niet alleen voor het leerplichtonderwijs maar ook voor het volwassenenonderwijs. Tot slot dankt de minister de administraties van Werk en Onderwijs voor de goede samenwerking.

2. Algemene bespreking

2.1. Tussenkomen van de leden

Tussenkomen van Kristof Slagmulder

Kristof Slagmulder herhaalt wat hij al eerder duidelijk maakte in de commissie: Vlaams Belang is een grote voorstander van duaal leren. Toch deelt de fractie de bezorgdheid van het onderwijsveld, vooral van de CDO's en CLW's, over de inkanteling van leren en werken in het duaal leren en over de kwalijke gevolgen voor een groot deel van hun leerlingenpubliek dat niet in duaal leren past.

Algemeen beschouwd is dit wijzigingsdecreet, dat tegemoetkomt aan een deel van de bezorgdheden, een stap in de goede richting. Zo breidt artikel 12 de doelgroep uit en geeft het een bijkomende invulling aan de aanloophase. Artikel 15 regelt het behalen van een kwalificatie in de aanloophase. De kwalificerende trajecten op maat voor aanloopstructuuronderdelen op niveau van de tweede graad zijn volgens het lid een grote stap vooruit. Deze kwalificatie is gebonden aan heel wat voorwaarden en moet vooral een uitzondering op de regel blijven zodat de aanloophase ook effectief voor het merendeel van de jongeren een echte aanloop is naar het arbeidsrijp worden en het eigenlijke duaal leren. In navolging van de adviezen benadrukt het lid het belang van een goede monitoring van het aantal jongeren dat terechtkomt in een kwalificerend traject op maat, om welke jongeren het gaat en om welke redenen zij in dat traject terechtkomen. Die monitoring zal een goede basis bieden om de maatregel te evalueren en eventueel nog aanpassingen te doen.

Positief is ook dat de screeningsperiode wordt verlengd tot 25 dagen en dat de mogelijkheid tot doorstroom van de tweede naar de derde graad op basis van vorderingen in de beroepsgerichte vorming wordt doorgetrokken naar de lineaire organisatiewijze. Ook is er een reeks vereenvoudigende en planlastverminderende maatregelen.

Toch heeft de Vlaams Belangfractie nog veel bedenkingen bij de inkanteling. De berekening van het werkingsbudget voor duale opleidingen in de CDO's en de Syntra vzw's wordt gelijkgesteld aan die in het voltijds onderwijs. Dat is logisch aangezien sedert 1 september 2021 een voltijds engagement van 28 uur per week voor elke leerling de norm is. De omkaderingsmiddelen worden evenwel niet aangepast, dus komt er geen personeel bij. Daardoor zijn de centra verplicht om zich anders te organiseren en het lesgeven in kleine groepen te verlaten. Ook de sterke individuele begeleiding sneuvelt. Het lid vreest dat zonder extra personeel er aan kwaliteit zal worden ingeboet, tenzij scholen ervoor kiezen om geen aanloopstructuur-

onderdelen in te richten. Het gebrek aan bijkomende omkadering dreigt ook de kwaliteit van de duale opleidingen aan te tasten. Aangezien noch de scholen noch de centra die duale studierichtingen aanbieden verplicht zijn om een aanloopfase te organiseren, is het maar de vraag of er overal in Vlaanderen een voldoende aanbod zal zijn.

Voorts toont Kristof Slagmulder zich bezorgd over de groep leerlingen die door een negatief oordeel bij de screening de aanloopfase niet mag starten of die de aanloopfase vroegtijdig beëindigt en dus zonder kwalificatie uitstroomt. Vaak zijn ze schoolmoe, ook al zijn ze niet per se leermoe. Als ze terug moeten naar het gewone voltijds onderwijs vreest het lid voor meer spijbelen en vroegtijdige uitstroom. Ook als een leerling na de screening niet in een CDO kan blijven wegens niet-arbeidsrijp en moet terugkeren naar het gewoon voltijds onderwijs, naar de oorspronkelijke school dus, heeft hij in het voltijds onderwijs maatwerk en een individuelere aanpak nodig. Dat betekent nog meer zorgnoden voor leraren in het gewoon onderwijs, terwijl deze problematiek niet past in de fases 0 en 1 van het zorgcontinuüm. Zo lang er geen zicht is op de maatregelen van het nog op te stellen Leersteun-decreet en van het nieuwe actieplan tegen vroegtijdige schooluitval en op de effectiviteit van die maatregelen, is dat volgens het lid geen goede oplossing.

Een andere mogelijkheid is dat de leerlingen doorstromen naar een naadloos flexibel traject. Maar de NAFT's dienen volgens het lid om leerlingen met een welzijnsproblematiek te begeleiden, wat niet per se op iedere leerling die schoolmoe is van toepassing is. Daarbij komt nog dat het aantal plaatsen in de NAFT's beperkt is, met lange wachttijden tot gevolg. Leerlingen zitten in afwachting vaak gewoon thuis, zoals in het Rekenhofrapport over het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten staat (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 37-D/1).

Kristof Slagmulder vreest dat de groep die geen opleidingstraject vindt dat past bij hun specifieke situatie groot zal zijn. Met het stelsel leren en werken kan het dbso deze groep wel beter helpen, dankzij zijn belangrijkste troef: een individueel traject, volledig op maat, modulair en niet gebonden aan schooljaren. Het is dus zaak te vermijden dat leerlingen tussen twee stoelen vallen. De opvolging van deze groep is essentieel.

Een derde heikel punt is de strakke timing van dit ontwerp van decreet en van de inkanteling van leren en werken in duaal leren. Het ontwerp van decreet gaat al in op 1 september 2022. De voorlopige omzendbrieven zijn al doorgestuurd, onder voorbehoud van goedkeuring van dit ontwerp van decreet, wat sommige directies vreemd vinden. De directies van scholen met duaal leren en de CLW's, CDO's en Syntra vzw's hebben dus maar een paar maanden om dit voor te bereiden en dat tijdens een drukke periode, met tal van hervormingen en al dan niet coronagerelateerde problemen. Dit staat volgens het lid een kwaliteitsvolle invoering maar ook een adequaat en aangepast aanbod van de aanlooptrajecten in de weg.

Daarbij komt de algemene bedenking dat duaal leren niet echt een groot succes is wat betreft de leerlingenaantallen. Het is belangrijk om van duaal leren een sterk merk te maken, waar leerlingen bewust voor kiezen en dus verder werk te maken van de aantrekkelijkheid van duale opleidingen voor leerlingen, hun ouders maar ook het brede publiek. De opleidingen moeten nog meer en beter in de markt gezet worden en de toeleiding van leerlingen met een groot potentieel voor duaal leren moet beter worden gestroomlijnd. Daar heeft de minister zich toe geëngageerd, al vinden veel onderwijsprofessionals het campagnemateriaal iets te kinderachtig.

Ook de onderwijsverstrekkers en de ondernemingen moeten ervoor warmgemaakt worden. Het lid vraagt de hinderpalen voor hen in kaart te brengen. Meer omkaderingsmiddelen zijn nodig om kwaliteit te borgen. Ook bepaalde regels, bijvoorbeeld dat een onderwijsverstrekker enkel de duale opleiding kan aanbieden als hij

ook de niet-duale variant aanbiedt, staan flexibiliteit en een groter aanbod in de weg. Voorts kunnen ondernemingen in het midden van een schooljaar hun erkenning voor de werkplekcomponent verliezen als ze vergeten tijdig een verlenging aan te vragen, waardoor contracten met leerlingen plots worden stopgezet. Dat is niet goed voor het imago van het systeem en de leerling is daarvan de dupe.

Kristof Slagmulder denkt dat er meer lessen te trekken zijn uit ervaringen van landen waar duaal leren al langer bestaat en succesvol is, bijvoorbeeld de Duitstalige landen. Bij de invoering van duaal leren liep de vorige onderwijsminister, Hilde Crevits, hoog op met Zwitserland.

Tussenkomen van Koen Daniëls

Koen Daniëls wijst op het samen sporen van de modernisering van het secundair onderwijs en van het duaal leren. De N-VA-fractie is tevreden met de bijstellingen in dit ambitieuze ontwerp van decreet.

Het lid acht twee aspecten wezenlijk, vooreerst de transparantie van het aanbod in het secundair onderwijs, en ten tweede dat kwalificatie het doel van elke onderwijsvorm is. Een groot deel van de leerlingen in het traject haalt geen kwalificatie en dat is geen goede zaak. Zowel het duale leren als het aanlooptraject zijn erop gericht leerlingen maximale kansen te geven op een kwalificatie. Maar eenvoudig zal het nog altijd niet zijn. De werkmiddelen worden terecht opgetrokken en de duur van de screeningsperiode wordt verlengd. Het voorzien in een terugvalpositie is een goede maatregel. Dit zal niet alles oplossen maar het is positief dat er nu een duidelijk doel wordt vooropgesteld, met name het halen van minstens kwalificatieniveau 2.

Het traject duaal leren mag niet los worden gezien van alle andere trajecten, zoals het voltijds onderwijs. *Koen Daniëls* vindt dat de verschillende trajecten van het secundair onderwijs in de markt moeten worden gezet en op elkaar moeten worden afgestemd: voltijds onderwijs, duaal leren voor arbeidsrijpe leerlingen, NAFT en de aanloopfase.

Het ontwerp van wijzigingsdecreet lost enkele andere heikele punten op, zoals een regeling voor collectieve bedrijfsvakanties en werken in de schoolvakanties.

Een aparte leerweg maken van de aanloopfase, zoals bepaalde partners vragen, houdt volgens het lid het gevaar in dat leerlingen in die aanloopfase blijven hangen, terwijl ze meer nodig hebben. De N-VA-fractie vraagt op te volgen dat de aanloopfase ook effectief een aanloop wordt naar onderwijskwalificatie 2.

Koen Daniëls informeert ook of, hoe en hoe vaak de ongekwalificeerde uitstroom zal worden gemonitord. Heel wat jongeren in een NAFT lijken de band met het onderwijs te verliezen. Hoe kan ervoor worden gezorgd dat ze vlot terug in het onderwijs integreren?

Tussenkomen van Maaïke De Vreese

Maaïke De Vreese stelt dat de huidige krapte op de arbeidsmarkt ongezien is. Het aantal vacatures neemt gestaag toe en werkgevers slagen er amper tot niet in om geschikte werkkrachten te vinden. De lijst met knelpuntvacatures wordt jaarlijks een beetje langer. Ondertussen zijn er tal van werkzoekenden, langdurig zieken en inactieven die geen aansluiting vinden met de arbeidsmarkt. Deze mismatch kan aangepakt worden door gedegen vorming en opleiding en het versterken van de competenties, zowel op de schoolbanken als na de schoolcarrière.

Een enorme uitdaging is het versterken van de leercultuur. Nog geen 10 procent van de Vlamingen schoolt zich actief bij. Om dat tij te keren zijn alle instrumenten goed, ook het duaal leren. Leren gebeurt niet alleen op de schoolbanken. Mensen met praktische ervaring op de werkvloer hebben vaak een streepje voor. In quasi alle vacatures wordt gepolst naar ervaring. Het duaal leren biedt deze combinatie.

Het duaal leren vormt ook een opportuniteit voor de ondernemingen. Het kan een opstap zijn naar levenslang leren en het versterken van de leercultuur. Vlaanderen zet verder in op het verankeren van het duaal leren. Iedere stap die dat versterkt, is voor de N-VA-fractie een stap in de goede richting.

De aanloopfase is een voorbereidend traject om leerlingen op eigen tempo voor te bereiden op de instap in een duale opleiding of een vervolgopleiding. Tijdens het traject wordt gewerkt aan arbeidsgerichte, loopbaangerichte en/of vaktechnische competenties. Hoe ziet deze aanloopfase er concreet uit? Kunnen in deze fase ook al ondernemingen of werkplekken worden betrokken? Kan een aanloopfase ook een voortraject zijn voor bijvoorbeeld een opleiding of begeleiding bij VDAB en partners of in de sociale economie? Op welke manier wordt er dan een warme overdracht gegarandeerd?

Het ontwerp van decreet over duaal leren speelt in op de interregionale en internationale mobiliteit. Nu al is het mogelijk dat een Vlaamse opleidingsverstrekker samenwerkt met een onderneming buiten de Vlaamse Gemeenschap. Dat kan voortaan ook omgekeerd. Een Waalse opleidingsverstrekker kan samenwerken met een onderneming in Vlaanderen. Overeenkomsten kunnen ook gesloten worden tussen een Vlaamse onderneming en een opleidingsverstrekker erkend door de Franse Gemeenschap voor een leerling uit de Franse Gemeenschap. Een overeenkomst kan eveneens met een ander land worden gesloten. Wat betekent dit concreet? Hoe zal dat worden georganiseerd? Betekent dit dat een onderwijsinstelling uit het buitenland kan instappen in het duaal leren bij een Vlaamse onderneming? Hoe zit het in dat geval met de financiering en de controle op een kwalitatieve begeleiding?

Er komt een vrijstelling van de verplichting om een mentoropleiding te volgen. In het uitvoeringsbesluit wordt bepaald dat het sectoraal partnerschap of het Vlaams Partnerschap Duaal Leren beslist over de vrijstellingen. Dat is volgens Maaïke De Vreese een vereenvoudiging omdat er een drempel wordt weggehaald. Op welke manier moet de vrijstelling worden gemotiveerd? Worden er voorwaarden opgelegd aan het sectoraal partnerschap? Of beslist het daar autonoom over?

Tussenkomen van Hannelore Goeman

Hannelore Goeman stelt dat de Vooruitfractie gelooft in de kracht van onderwijs dat leren op school combineert met leren op de werkplek. Dat kan de juiste aanpak zijn voor leerlingen die technisch sterk zijn en goed met hun handen kunnen werken, en die misschien wel het les volgen moe zijn, maar niet het leren. De fractie is dan ook altijd voor duaal leren geweest, maar ze heeft wel bedenkingen bij de manier waarop het stelsel wordt opgezet. Die verklaart waarom het duaal leren slechts een beperkt succes kent. Daarover werd al eerder gedebatteerd in de commissie Onderwijs.

Vooruit is het niet eens met de manier waarop duaal leren met dit ontwerp van decreet zal worden opgedrongen aan leerlingen uit het dbso en met de manier waarop het stelsel leren en werken wordt ingekanteld. Veel leerlingen die wel een plaats vinden in het dbso zullen volgens het lid in het nieuwe stelsel uit de boot vallen. Daarenboven bestaat het risico dat nog meer jongeren afhaken en ongekwalificeerd zullen uitstromen, terwijl de cijfers van de ongekwalificeerde uitstroom uit het dbso nu al dramatisch zijn: 58 procent ten opzichte van het gemiddelde van

vroegtijdig schoolverlaten van 9,4 procent. De 9000 jongeren in het dbso hebben vaak een rugzakje van problemen op familiaal, mentaal, financieel en gedragsvlak. Het is geen evidente doelgroep, maar ook zij hebben volgens Hannelore Goeman recht op een plaats in het reguliere onderwijs. De overheid heeft de plicht hen daaraan te helpen.

Het huidige stelsel van dbso heeft voldoende flexibiliteit om die groep jongeren aan boord te houden, met individuele begeleiding en voortdurende motivatie, deelkwalificatie per deelkwalificatie. De Vooruitfractie vreest dat, ondanks de belangrijke verbeteringen, er toch een te groot deel van die aanpak zal verloren gaan bij de inkanteling in duaal leren. Het lid erkent wel dat er, na onderhandelingen met de sector, enkele belangrijke verbeteringen werden aangebracht in het ontwerp van decreet.

Een groot deel van de leerlingen in het dbso wordt als niet-arbeidsrijp bestempeld. Voor hen is er de aanlooffase. Vandaag zit 31,5 procent van de leerlingen in het stelsel leren en werken in een dergelijke aanlooffase, 11 procent is klaar om te werken. De brede aanlooffase en de kwalificeringsgerichte aanpak in de tweede graad vindt Vooruit in ieder geval positief. Wat evenwel met de niet-arbeidsmarktrijpe leerlingen die in de derde graad willen instappen in duaal leren?

De sector vraagt om ook in de aanlooffase een overeenkomst alternerende opleiding mogelijk maken, zodat er ook kan worden bezoldigd. Waarom kan dat niet? Willen de ministers dat nog heroverwegen?

Er wordt niet voor elke opleiding in een aanloopstructuuronderdeel voorzien. Wat met leerlingen die een aanlooffase nodig hebben in opleidingen waar er geen voor is?

Het is goed dat de screeningsperiode verlengd wordt. Maar wat met de groep die na de screening niet in aanmerking komt voor minstens de aanlooffase? In het huidige stelsel leren en werken is dat ongeveer 18,5 procent, waarvan 3 procent een NAFT volgt. Volgens het ontwerp van decreet kunnen zij terug naar het voltijds onderwijs. Nochtans zijn die leerlingen daar net uit vertrokken omdat ze hun plaats er niet vonden. Ook de examencommissie, het volwassenenonderwijs en het tweedekansonderwijs zijn vaak niet geschikt voor hen. Ook zij moeten volgens het lid een plaats krijgen in het reguliere onderwijs.

Voorts is er nog de groep leerlingen in een aanlooffase die nooit klaar zullen zijn om door te stromen naar een echte duale opleiding, hoewel dat natuurlijk altijd de ambitie moet zijn. Hannelore Goeman is tevreden dat ook de N-VA-fractie vraagt dat op te volgen en te evalueren. Het is inderdaad de uitdaging die groep in de aanlooffase zoveel mogelijk kwalificaties te geven. Is het correct dat niet in elke opleiding deelkwalificaties worden toegekend? Is dan een bewijs van competenties de enige mogelijkheid?

Het modulaire werken is een sterkte van het dbso: er kan vooruitgang worden geboekt op de beroepskwalificatie zonder onderwijskwalificatie en men is minder gebonden aan schooljaren. In de nieuwe regeling wordt dat beperkter mogelijk, de leerling kan wel van beroepskwalificatie 2 naar 3, maar niet meer van 3 naar 4 zonder onderwijskwalificatie 3. Volgens de feedback die het lid krijgt uit de sector is onderwijskwalificatie 3 echter te hoog gegrepen voor sommige leerlingen. Voor hun functioneren op de arbeidsmarkt zou het evenwel goed zijn als ze toch beroepskwalificatie 4 kunnen halen zodat ze zoveel mogelijk arbeidsmarktrelevante competenties hebben. Bovendien is het niet kunnen overstappen naar een hogere beroepskwalificatie demotiverend.

Een ander probleem is dat in het nieuwe systeem er 20 dagen zijn om een werkplek te vinden, één keer verlengbaar door de trajectbegeleider tot 40 dagen. Voor sommige leerlingen is het hoe dan ook moeilijk om een werkplek te vinden. Daarbij komt nog dat de periode niet verlengd wordt als leerlingen hun werkplek verliezen en opnieuw op zoek moeten. Als dat niet lukt binnen de termijn, zelfs bijna op het einde van het traject, wordt de leerling verplicht uitgeschreven. Dat geldt ook als leerlingen tijdelijk niet meer kunnen werken om medische redenen, zwanger zijn enzovoort.

De CDO's vinden dat de sectoren nog altijd veel macht hebben over het uittekenen van de standaardtrajecten. Zo worden de duale opleidingen zorg en kapper niet georganiseerd in de tweede graad omdat de sectoren niet geïnteresseerd zijn in zo jonge leerlingen. Geïnteresseerde jongeren moeten dan maar in de tweede graad een andere opleiding volgen, waardoor ze een deel van de vooropleiding missen en vaak ook gedemotiveerd geraken.

Ook de Vooruitfractie plaatst vraagtekens bij de ambitieuze timing en de al verstuurde circulaires terwijl het ontwerp van decreet nog niet goedgekeurd is. Daarbij komen nog andere omwentelingen in het secundair onderwijs zoals de digitalisering, de modernisering, de leerachterstand door corona en de opvang van leerlingen uit Oekraïne. Vinden de ministers deze timing zelf realistisch?

De CDO's zullen een voltijds lesprogramma moeten bieden aan jongeren die nog geen werkplek hebben gevonden of die in een aanloopfase zitten. Het is volgens Hannelore Goeman goed dat er daar extra werkingsmiddelen voor komen, maar het is te betreuren dat er geen geld is voor extra personeel. Dat zal een reorganisatie tot gevolg hebben met grotere klassen, minder persoonlijke begeleiding en dat zijn nochtans cruciale elementen voor deze doelgroep.

Hannelore Goeman besluit dat het ontwerp van decreet zeker verbeteringen bevat, maar te weinig garanties voor een veilige haven voor elke leerling. De Vooruitfractie zal dan ook tegenstemmen.

Tussenkomst van Loes Vandromme

Loes Vandromme heeft dit dossier van nabij opgevolgd. Ze beaamt dat het secundair onderwijs in een transitie zit. Dat is een zoektocht, maar het lid ziet ook heel wat kansen in dit ontwerp van decreet. Duaal leren en werkplekleren moeten leerlingen beter voorbereiden op de arbeidsmarkt en het hoger onderwijs. Voor een aantal leerlingen kan het ontwerp van decreet een trampoline zijn om de sprong te maken naar de arbeidsmarkt en het verdere leven.

Het lid vraagt hoe de vorm werkplekleren voor leerlingen die niet in het duaal stelsel zitten, zal worden ondersteund. Het is belangrijk daar aandacht voor te blijven hebben. Wie niet kiest voor een duale opleiding moet ook nog een kans blijven krijgen op werkplekleren.

Loes Vandromme uit haar waardering voor de inzet en de strijdvaardigheid van de CLW's en de CDO's voor deze groep van kwetsbare leerlingen. Ze vraagt aan de ministers garanties dat de expertise van die mensen wordt geborgd. Zoals al vermeld, is dit nieuwe stelsel niet de alleenzaligmakende oplossing om de ongekwalificeerde uitstroom tegen te gaan. De aanwezige expertise moet worden benut.

Wat betreft de omzendbrieven, merkt het lid op dat het personeel van de CDO's en CLW's weet wat eraan komt en bij de uitwerking betrokken was. Het is belangrijk dat het nu snel aan de slag kan gaan. Het lid vraagt dat de overheid hen

vertrouwt, maar ook dat de inspectie met de onderwijsverstrekkers aan tafel zit en enige mildheid toont.

Het is een goede zaak dat er naar het werkveld geluisterd is. Er zijn daarna grote stappen gezet. De financiële inspanning om de werkingsmiddelen uit te breiden, is aanzienlijk. Loes Vandromme roemt voorts de kwalificatiemogelijkheden op maat, het mogelijk maken van de deelkwalificaties maar ook de flexibiliteit om door te kunnen stromen van de tweede naar de derde graad. Ze roept op om flexibiliteit maximaal mogelijk te blijven maken. De coronacrisis heeft bewezen dat flexibel ingrijpen om leerlingen naar werkplekken te laten doorstromen mogelijk is. Ook de grensoverschrijdende uitbouw van duaal leren moet alle kansen krijgen.

Ook Loes Vandromme heeft nog bezorgdheden. Ze vraagt de omkadering voor het voltijdse engagement goed te monitoren. Een en ander hangt af van de lokale context en van de lokale projecten, bijvoorbeeld time-outprojecten. Het leerrecht van elk kind moet gegarandeerd zijn, ook van kinderen die bijvoorbeeld in instellingen verblijven. Er zijn nu leerlingen die schoolloos zijn. Hoe zal de monitoring en evaluatie van dat alles verlopen?

Welke acties zullen er ondernomen worden om de doelgroep van het decreet Leersteun te benaderen?

Loes Vandromme roept tot slot op om bruggen te bouwen tussen onderwijs, arbeidsmarkt, werken en welzijn. De cultuur van leren op de werkvloer moet nog meer worden gevaloriseerd, zeker in het kader van levenslang leren. Het lid vraagt ook te luisteren naar ondernemers die duaal leren willen aangrijpen en aan de slag willen met kwetsbare leerlingen, maar toch nog enkele drempels ervaren. Dat bleek onlangs nog tijdens een werkbezoek van het lid aan het bedrijf Made in Inox.

Het ontwerp van decreet biedt veel kansen en de cd&v-fractie wil die grijpen.

Tussenkomst van Johan Danen

Johan Danen uit ook namens Groen het geloof in opleidingen die leren op school en op de werkplek combineren. Duaal leren verstevigt de competenties van leerlingen op de werkvloer en is zowel gericht op de arbeidsmarkt als op doorstroming naar het hoger onderwijs. De kernvraag bij het voorliggende ontwerp van decreet is echter of de hervorming ervoor zal zorgen dat meer leerlingen een betere opleiding op de werkplek krijgen en dat er minder leerlingen ongekwalificeerd het secundair onderwijs verlaten. Wat dat laatste betreft scoort Vlaanderen minder goed.

De fundamentele kritiek van de Groenfractie is dat een aantal leerlingen uit de boot dreigt te vallen. Duaal leren is immers bedoeld voor leerlingen die arbeidsrijp zijn en klaar zijn om leren op school te combineren met leren op de werkplek. De directies van scholen die duaal leren aanbieden, maken zich daarover veel zorgen. Johan Danen is tevreden met de aanpassingen aan het ontwerp van decreet maar blijft zich afvragen of die ver genoeg gaan. Leerlingen moeten bijvoorbeeld binnen twintig dagen een werkplek vinden en een voltijds engagement aangaan. Duidelijke regels zijn goed, maar deze regels dreigen te strikt te zijn voor kwetsbare leerlingen.

Het gevaar is dat een grote groep leerlingen uit het stelsel zal worden gedreven. Het gaat dan vooral om de groep die nu in het dbso wordt opgevangen, vaak kwetsbare jongeren die schoolmoe zijn. Zij komen nu terecht in een systeem dat nog veel meer eisen oplegt. De inkanteling van dbso dreigt ervoor te zorgen dat er voor die groep geen plaats meer is in het onderwijssysteem. Waar zullen ze terecht kunnen en hoe kan ervoor worden gezorgd dat hun kansen op kwalificatie vergroten?

De kwalificeringsmogelijkheden in de aanloopstructuur en het kwalificerende traject op maat, beide voor de tweede graad, komen daar deels aan tegemoet. Wat gebeurt er met leerlingen die na de aanloopfase nog niet arbeidsmarktrijp zijn? Gaan ze terug naar het voltijds onderwijs? Wat gebeurt er met de leerlingen van de derde graad? Het is volgens het lid echt wel belangrijk om deze kwetsbare doelgroep, die vaak geen evidente schoolloopbaan heeft, niet los te laten.

Het ontwerp van decreet werd aangepast na de adviezen van de Vlor en de SERV en na gesprekken met de sector. Dat de financieringswijze aangepast wordt, is op zich een goede zaak. Leerlingen die duale opleidingen volgen in de Syntra's krijgen ook recht op ondersteuning bij leernoden. Hoe is dat geënt op het nieuwe Leersteundecreet?

Johan Danen besluit dat Groen het eens is met de principes van het ontwerp van decreet, maar bezorgd blijft over de kwetsbare groepen. Daarom zal het zich onthouden bij de stemming.

Tussenkomst van Tom Ongena

Het stemt *Tom Ongena* tevreden dat alle fracties overtuigd zijn van het systeem van duaal leren. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt, is het belangrijk ervoor te zorgen dat jongeren zo weinig mogelijk zonder kwalificatie de school verlaten. Volgens de VDAB-cijfers is 28 procent van de schoolverlaters zonder diploma na een jaar nog altijd werkzoekend en dat op een moment dat er veel vacatures openstaan. Ongekwalficeerde uitstroom moet dus worden vermeden.

Het systeem van duaal leren bestaat al zes jaar in het secundair onderwijs en begeleidt een 2300-tal leerlingen. Dat kan en moet beter. Het stelsel heeft geleden onder de coronacrisis, maar ook het imago kan beter. Na duaal leren in het volwassenenonderwijs mogelijk te hebben gemaakt, zet het Vlaams Parlement met dit transitiedecreet een nieuwe stap om het stelsel leren en werken te integreren in het duaal leren.

Het klopt dat er nog wel wat vragen leven op het werkveld. Dat kan *Tom Ongena* bevestigen na een bezoek aan een Syntra vzw. Hij gelooft dat met dit ontwerp van decreet heel wat bezorgdheden weggenomen worden. De werkingsbudgetten worden verhoogd, de screeningsperiode wordt verlengd en de aanpassingen inzake alternerend leren maken interregionale mobiliteit mogelijk. Als het over werkzoekenden gaat, wordt interregionale mobiliteit aangemoedigd in het arbeidsmarktbeleid. Het is goed dat er ook in duaal leren al mee wordt gestart.

Dit ontwerp van decreet is een verdere stap in de uitbouw van duaal leren in Vlaanderen en zorgt ervoor dat er geen leerlingen in de steek worden gelaten. Open Vld zal het dan ook met volle overtuiging goedkeuren.

Ook *Tom Ongena* informeert of er een monitoring en evaluatie komt zodat tijdige bijsturing mogelijk is als zou blijken dat er leerlingen uit de boot vallen. Het lid blijft voorts pleiten voor een duaal leersysteem voor het hoger onderwijs en dat zeker voor bacheloropleidingen, zoals in het Vlaams regeerakkoord staat. Van de lopende ESF-projecten komen alvast positieve signalen. Mag hierover binnenkort een derde ontwerp van decreet worden verwacht?

2.2. Antwoorden

Antwoord van minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* dankt de commissieleden voor de positieve appreciatie. Enkele van hun bezorgdheden kwamen ook in het werkveld terug. De minister betreurt dat Vooruit een defaitistisch beeld ophangt en tegen het ontwerp van decreet stemt. Het ontwerp van decreet zorgt voor meer transparantie in de huidige wirwar van systemen. De bedoeling is leerlingen naar een kwalificatie te leiden, via het voltijdse onderwijs, waarin er in tso en bso ruimte is en blijft voor stage, of via duaal leren. Op zich vindt minister Weyts het niet zo erg dat het duaal leren nog niet zoveel leerlingen telt, zo lang ze maar een succesvol parcours afleggen, net omdat het product nog zo fragiel is. Kmo's zijn vaak nog wat wantrouwig, ze zijn niet zeker dat ze aan de vereisten van bijvoorbeeld coaching kunnen voldoen en dat ze er voordelen van hebben. Ook zijn er soms gecombineerde werkplekken nodig, waarbij de leerling in verschillende bedrijven competenties opdoet. Enthousiasme wekken bij de bedrijven vergt tijd. Ze moeten vertrouwen krijgen in het systeem en in de kwaliteiten van de leerlingen die willen leren en werken. Duaal leren moet een sterk merk worden. De minister geeft het voorbeeld van Tiense Suiker, dat in het duaal leren is gestapt wegens de krapte op de arbeidsmarkt. Het bedrijf heeft geïnvesteerd in een apart atelier en coaches ervoor vrijgesteld. Het heeft er nu voordeel bij want het vindt gemakkelijker arbeidskrachten en de omliggende scholen staan te dringen om deel te nemen. Het klopt dat dit voor grote bedrijven gemakkelijker is dan voor kmo's. Een kwalitatieve opleiding betekent echter dat de lat hoog moet liggen.

Voor de leerlingen die toch niet arbeidsrijp blijken te zijn, is er de aanloopfase, met als voornaamste doel voor te bereiden op duaal leren. Lukt dat niet, is er de onderwijskwalificatie 2 als terugvalpositie. Per duaal traject is er een specifiek aanlooptraject maar ook een brede aanloopfase mogelijk. In die brede aanloopfase zet men meer in op generieke competenties, geclusterd per groep van beroepen. Hij herhaalt het voorbeeld aanloopfase voor 'bandenmonteur' versus de brede aanloop 'auto'. Ook aan deelkwalificaties zijn er beperkingen. Die blijven opsplitsen kan niet zonder dat de waarde ervan op de arbeidsmarkt verdwijnt. Zo kan bijvoorbeeld de kwalificatie keukenmedewerker niet meer gesplitst worden in deelkwalificaties.

Als een leerling ook niet kan instromen in de aanloopfase kan de school ondersteuning zoeken bij de CLB's. Zij gaan dan samen op zoek naar de beste plaats voor die leerling. Dat kan een naadloos flexibel traject zijn waar vooral aan basisattitudes gewerkt wordt maar het kan ook een plaats in het voltijds secundair onderwijs zijn. Er blijven dus verschillende mogelijkheden, maar het totale plaatje wordt wel duidelijker.

Dat de onderwijsinspectie in het begin enige flexibiliteit aan de dag legt, spreekt volgens de minister voor zich. Uiteraard wordt er ook gemonitord. Er zijn de data die door AGODI en Discimus worden verzameld en in functie daarvan wordt er eventueel bijgestuurd. Ook het Vlaams Partnerschap Duaal Leren blijft bestaan.

Er komt een extra financiële impuls in de werkingsmiddelen van 4 miljoen euro. Dat lijkt de minister voldoende. De omkadering is volgens de minister een kwestie van een reorganisatie. Het verschil met scholen voor voltijds onderwijs is niet zo groot en de leerlingen zijn ook minder aanwezig op de school.

De termijn om een werkplek te vinden, die al verlengd kan worden tot 40 dagen, kan niet eindeloos worden uitgebreid. Het is overigens dezelfde termijn als die in het stelsel werken en leren.

Antwoord van minister Hilde Crevits

Minister *Hilde Crevits* zegt dat er inderdaad aan het imago van duaal leren wordt gewerkt. Dat gebeurt met doelgroepgerichte campagnes waaraan onderzoek is voorafgegaan. Van elke campagne zijn er voor- en tegenstanders. De aandacht die de campagnes genereren, deemstert snel weg. Dus moeten er eigenlijk permanent campagnes zijn.

De erkenning van de werkplekcomponent wordt actief opgevolgd door de sectoren. De erkenning is vijf jaar geldig. Eens de erkenning vervallen is, kan een onderneming die snel terugkrijgen. De overheid communiceert hierover geregeld met de sectoren en de ondernemingen.

De aanloopfase kan via onderwijsstages vorm krijgen, maar de warme overdracht tussen Werk en Onderwijs moet er voor elke leerling zijn. In regio's waar de contacten tussen scholen en VDAB goed zijn, is de werking beter. Hoe meer informatie de VDAB krijgt over leerlingen die vroegtijdig de school verlaten, hoe doelgerichter de dienst te werk kan gaan. Daarvoor ligt er volgens de minister ook een taak bij de lokale besturen.

Er wordt werk gemaakt van een samenwerkingsovereenkomst tussen het Departement WSE en de bevoegde instanties van de andere gemeenschap. De Vlaamse Regering wil dat Vlaamse ondernemingen volgens de Vlaamse regelgeving erkend worden. De begeleiding van de leerlingen blijft uiteraard de verantwoordelijkheid van de school. De studiebekräftiging en de kwalificatie gebeuren door de onderwijsverstrekker.

De sectorale partnerschappen bepalen zelf de vrijstelling voor de mentoropleidingen, maar ze moeten er wel transparant over zijn. Het is altijd een evenwicht zoeken tussen regels opleggen en verantwoordelijkheid geven. Alle informatie daarover is te vinden op een website.¹

De standaardtrajecten worden bepaald in partnerschap tussen sectoren en scholen. Het is logisch dat een sector een inbreng heeft zodat hij kan zorgen voor voldoende werkplekken. Het mag echter niet zo zijn dat de ene partner de andere onder druk zet.

Minister *Hilde Crevits* is tevreden dat Vooruit de modernisering van het secundair onderwijs als een grote hervorming ziet. In de vorige regeerperiode vond de fractie nog dat er te weinig gebeurde.

De minister steunt de oproep om bruggen te bouwen tussen Werk en Onderwijs. Ook zij vindt het beter dat het duaal leren gestaag groeit met goede, tevreden leerlingen en ouders dan te snel te gaan en daarbij te struikelen.

Net zoals bij duaal volwassenenonderwijs wacht de Vlaamse Regering de resultaten van de proefprojecten in het hoger onderwijs af vooraleer over de verdere uitwerking te beslissen.

De minister wil tot slot ook het misverstand wegnemen dat duaal leren een gemakkelijke weg naar een diploma is. Dat is absoluut niet het geval, maar voor sommige leerlingen is het wel de beste weg.

¹ <https://www.vlaanderen.be/leerlingen-uit-het-secundair-onderwijs-opleiden-op-de-werkplek/mentoropleiding-in-het-kader-van-alternerend-leren>

De minister verklaart zich bijzonder tevreden over dit ontwerp van decreet dat enkele euvels wegwerkt en tegemoetkomt aan enkele opmerkingen van de sociale partners en onderwijsverstrekkers. De minister hoopt dat de liefde voor duaal leren in het werkveld erdoor groter wordt.

2.3. Replieken

Repliek van Hannelore Goeman

Hannelore Goeman benadrukt dat Vooruit gelooft in het potentieel van duaal leren. Ze is ervan overtuigd dat ook de meerderheid teleurgesteld is in het aantal leerlingen in duaal leren. De uitleg van een gestage groei is volgens het lid een excuus gezien de middelen die er al naartoe gingen en de promotie die al voor het stelsel werd gemaakt.

Tiense Suiker is een groot bedrijf dat zelf investeert in mentoren die jongeren actief begeleiden, maar Vlaanderen telt veel kmo's. Hen warm maken maar ook voldoende ondersteuning bieden, daar ligt de uitdaging. De Vooruitfractie wil daar graag constructief aan meewerken.

Voorts blijft Hannelore Goeman het betreuren dat instappen in duaal leren in de derde graad moeilijk gemaakt wordt en dat de aanloopfase in die graad geen kwalificatiemogelijkheid heeft. Dat sluit die mogelijkheid voor heel wat jongeren uit.

Aan de termijn om een werkplek te vinden, moet inderdaad ergens een grens worden gesteld. Er zijn echter gevallen waarin jongeren uitgeschreven worden en geen diploma halen omdat ze binnen die termijn geen nieuwe werkplek vinden. Dat is heel jammer, zeker als hun traject al ver gevorderd is. Het lid vraagt een uitzonderingsregeling waarin de scholen zelf een beslissende stem hebben.

Het klopt dat onderwijs en sectoren samenwerken in de partnerschappen. Hannelore Goeman betreurt evenwel dat sectoren een doorslaggevende stem hebben in het al dan niet aanbieden van een opleiding. Als een groep leerlingen pas in de derde graad aan een type opleiding kan starten, vergroot de kans op het afhaken van die groep.

Antwoorden van ministers Ben Weyts en Hilde Crevits

Minister *Ben Weyts* repliceert dat het groeiritme 25 procent per jaar bedraagt. Voor kmo's ziet de minister heil in de matchmaking tussen onderwijs en bedrijven door de regionale technologische centra. De RTC's moeten meer fungeren als ontmoetingsplatforms tussen vooral de tso- en bso-scholen en de lokale bedrijven, zodat het duaal leren niet alleen beter afgestemd wordt op de lokale behoeften en mogelijkheden, maar dat er ook garanties en ambities zijn voor werkplekken en tewerkstelling of doorstroming naar een hogeronderwijsopleiding. Er is te weinig overleg en die vaststelling is volgens de minister een vingerwijzing naar zowel de onderwijs- als bedrijfswereld, waaronder de kmo's.

Minister *Hilde Crevits* sluit zich aan bij dit antwoord. Ze merkt veel interesse van kmo's in het duaal leren, maar ook koudwatervrees wegens onbekendheid en gebrek aan capaciteit in hun organisatie. Als er goede relaties zijn tussen een school en de omliggende bedrijven, lukt het bijvoorbeeld wel om jongeren in een gecombineerde tewerkstelling te plaatsen. Overleggen en ervaring opbouwen, vergt tijd. Allicht gaat het daarom in regio's met veel technische scholen trager, maar er wordt aan gewerkt.

3. Artikelsgewijze bespreking

Artikel 1 tot en met 25 worden zonder verdere opmerkingen aangenomen met 16 stemmen tegen 1 bij 6 onthoudingen.

4. Eindstemming

Het ontwerp van decreet wordt aangenomen met 16 stemmen tegen 1 bij 6 onthoudingen.

Karolien GROSEMANS
Robrecht BOTHUYNE,
voorzitters

Maike DE VREESE
Hannelore GOEMAN
Loes VANDROMME,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AGODI	Agentschap voor Onderwijsdiensten
bso	beroepssecundair onderwijs
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
CDO	centrum voor deeltijds onderwijs
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CLW	centrum leren en werken
dbso	deeltijds beroepssecundair onderwijs
ESF	Europees Sociaal Fonds
kmo	kleine of middelgrote onderneming
NAFT	naadloos flexibel traject
RTC	regionaal technologisch centrum
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
tso	technisch secundair onderwijs
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
WSE	Werk en Sociale Economie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)